

Hatályba lépett a „nyelvvédelmi törvény”

Vezetői összefoglaló

A „nyelvvédelmi törvény” alapján 2002. február 17-től új reklámok, üzletfeliratok és egyéb tájékoztató feliratok csak magyar nyelven ill. magyar fordítással alkalmazhatók. A fenti időpont előtt már közzétett reklámok és feliratok is a jövő év elejétől csak megfelelő módosítással jelenhetnek meg. A törvény nem vonatkozik cégnevekre, árujelzőkre és meghonosodott kifejezésekre.

A törvényről

A „gazdasági reklámok és az üzletfeliratok, továbbá egyes közérdekű közlemények magyar nyelvű közzétételéről” szóló 2001. évi XCVI. törvényt az Országgyűlés már 2001. november végén elfogadta, ám az úgynevezett nyelvvédelmi törvénynek különös aktualitást a február 17-én hatályba lépő rendelkezései adnak. A jogszabály fő céljaként az Alkotmányban biztosított információszabadság tényleges gyakorlásának nyelvi háttérét kívánja megteremteni, a magyar nyelv megóvása mellett. A törvény két fő kommunikációs terület nyelvi követelményeit szabályozza: egyrészt a gazdasági reklámokat és üzletfeliratokat, másrészt közérdekű feliratokat érintő szabályokat tartalmaz. A fentieken túl a jogszabály meghatározza az egyes ügýtípusokban eljáró hatóságokat, valamint rendezi a jelen esetben különösen fontos értelmezési kérdéseket is.

Gazdasági reklámok és üzletfeliratok

A magyar nyelvű sajtótermékekben, rádió- és televízió műsorokban, valamint szabadtéri reklámhordozókon közzétett gazdasági reklámban a reklám szövegét magyarul is meg kell jeleníteni – ideértve a reklámban szereplő jelmondatot (szlogent) is. Kivételt képez azonban a vállalkozás neve, megjelölése illetve árujelzője (így a védjegy és földrajzi árujelző, valamint minden más jellegzetes megjelölés függetlenül annak iparjogvédelmi oltalmától). Lényeges szerephez juthatnak tehát a védjegyzetett szlogenek, hiszen a védjegyoltalom alapján ezek is a kivételek közé tartoznak. A szigorú nyelvhasználati követelmény teljesíthető úgy is, hogy az idegen nyelvű szöveg mellett

annak magyar megfelelőjét is megjelenítik, amely nem feltétlenül jelent szó szerinti fordítást. A magyar megfelelőnek azonban legalább ugyanolyan jól érzékelhetőnek, illetve legalább olyan méretűnek kell lennie, mint az idegen nyelvű szöveg. A törvény parlamenti vitája során világossá vált az is, hogy az az idegen nyelvű álláshirdetésekre sem vonatkozik.

Üzletfeliratok

A reklámokhoz hasonló szabályok vonatkoznak az üzleteken elhelyezett elnevezésekre, illetve az üzletben vagy a kirakatban található fogyasztói tájékoztatásra is. A magyar nyelven történő feltüntetés követelménye nem vonatkozik a vállalkozás nevére, illetve az üzletben forgalmazott áru árujelzőjére. Az üzletfeliratok esetében is alkalmazható az a megoldás, hogy az idegen nyelvű felirat mellett legalább ugyanolyan módon annak magyar megfelelője is szerepel.

Közérdekű közlemények

Közérdekű közleménynek minősülnek a közterületen, középületen, a mindenki számára nyitva álló magánterületen (például bevásárlóközpontban), továbbá közforgalmú közlekedési eszközön elhelyezett tájékoztató közlemények. Az említett közleményeket fő szabály szerint magyar nyelven kell megjeleníteni, azonban itt is alkalmazható az idegen nyelvű szöveg mellett elhelyezett legalább azonos méretű, illetve legalább ugyanolyan jól érzékelhető magyar nyelvű fordítás.

Eljáró hatóságok

A törvény a nyelvhasználatban nem határoz meg speciális eljárási szabályokat, csupán megjelöli azokat a hatóságokat, amelyek az adott tárgykörben egyébként is hatáskörrel rendelkeznek. Ennek megfelelően a reklámokkal kapcsolatban a megyei (fővárosi) fogyasztóvédelmi felügyelőségek ellenőrzik a nyelvvédelmi törvény betartását, illetve intézkednek jogsértés esetén. Az üzletfeliratok és az épületeken elhelyezett közérdekű közlemények (feliratok) esetében az üzlet működési engedélyét kiadó, épületen elhelyezett közérdekű felirat esetén pedig a felirat helye szerint illetékes városi (kerületi) jegyző jár el. Közforgalmú járművek esetében az üzemeltető székhelye szerinti közlekedési felügyelet rendelkezik hatáskörrel.

Szankciók

Amennyiben az eljáró hatóságok ellenőrzésük során a törvény megsértését állapítják meg, úgy határozatban írják elő a jogsértő állapot megszüntetését és bírságot is alkalmazhatnak. A kiszabható szankciók közül a reklámfelügyeleti bírságok a legjelentősebbek, ugyanis ezeknek nincsen meghatározott felső határa. A fogyasztóvédelmi felügyelőségek eddigi gyakorlata alapján ismételt jogsértés esetén a bírság összege több százezer forintot is elérhet. A jegyző által ellenőrzött üzletfeliratok és közérdekű közlemények esetében a bírság felső határa 100.000 Ft, ez azonban ismétlen is kiszabható.

Értelmezési kérdések

A törvény egyik központi kérdése az idegen nyelvű kifejezés, illetve szöveg meghatározása, amelyre vonatkozóan a jogszabály egyetlen támpontot ad: Nem minősül idegen nyelvű szövegnek a magyar nyelvben meghonosodott idegen nyelvű kifejezés. Amennyiben egy adott kifejezés meghonosodottsága tekintetében vagy az esetleges szövegfordítás nyelvhelyessége tekintetében kétség merül fel, úgy a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvhelyességi Tanácsadó Testülete, végső soron pedig akár bíróság foglalt állást. A bírói garancia ellenére a törvény végrehajtása során várhatóan komoly problémát fog okozni, hogy a meghonosodott idegen nyelvű kifejezések köre nyelvtudományi körökben a mai napig eldöntetlen.

Hatálybalépés

A törvény 2002. február 17-ei hatálybalépését követően közzétett új reklámokra, üzletfeliratokra és közérdekű közleményekre maradéktalanul alkalmazni kell annak rendelkezéseit. Egyetlen kivétel ez alól, a kisebbségi önkormányzattal rendelkező települések területén az adott anyanyelv használata.

A törvény hatálybalépését megelőzően már közzétett gazdasági reklámok, illetve már elhelyezett üzletfeliratok és közérdekű közlemények esetében az átmeneti időszak 2003. január 1-ig tart. Legkésőbb eddig, ezt követően viszont csak a törvény előírásainak megfelelő módosítással alkalmazhatók folytatólagosan az említett reklámok és feliratok.

A reklámpiar önszabályozása

A magyar nyelv védelmével a törvény elfogadását megelőzően is széles körű támogatást élvező szakmai önszabályozás létezett. A 2001. évi Magyar Reklámetikai Kódex 7. cikkelye tiltja a magyar nyelv szabályait, tisztaságát sértő reklámokat. A legnagyobb internetes tartalomszolgáltatók által elfogadott, a szerkesztett tartalmakra vonatkozó etikai kódex I. 5. pontja szintén kitér az adott közönség által be nem vett idegen szavak és kifejezések tilalmára.

Nemzetközi kitekintés

Franciaországban 1994. óta létezik nyelvvédelmi törvény, amelynek alapja a francia alkotmány hivatalos nyelvre vonatkozó szakasza. A törvény hatálya szintén a reklámokra, illetve üzletek, középületek és közforgalmú közlekedési eszközök felirataira vonatkozik. A francia törvény főszabály szerint a francia nyelv használatát írja elő, azonban szintén lehetőséget ad az idegen nyelvű szöveg mellett francia fordítás alkalmazására. Kivételt képeznek a kötelező nyelvhasználat alól a cégnevek és árujelzők. Szigorúbb a törvény a költségvetési szervek és közszolgáltatók vonatkozásában, ezek ugyanis csak akkor alkalmazhatnak idegen árujelzőt, ha annak nincsen francia megfelelője. Nem vonatkozik a francia jogszabály a jellegzetes, vagy különlegességnek számító külföldi eredetű termékek megjelöléseire. A törvény végrehajtását a rendőri és fogyasztóvédelmi szervek

mellett különleges jogosítványokkal felruházott nyelvvédelmi egyesületek is biztosítják. A törvény szankciói a figyelmeztetéstől a pénzbírságig terjednek. Mivel azonban a pénzbírság összege a reklámok összköltségéhez viszonyítva alacsony marad, így ez sokszor lehetetlenné teszi a törvény betartatását.

Lengyelországban 1999 végén fogadták el a franciához hasonló, általános jellegű nyelvvédelmi törvényt. E jogszabály is egységesen szabályozza többek között a reklámok, az árujelzők, illetve a termékleírások kötelező lengyel nyelvű megjelenítését, ennek hiányában a lengyel fordítás alkalmazását.

További információ

Mátyus Ádám
T + 36 1 486 22 00
F + 36 1 486 22 01
E adam.mattus@
freshfieldsbruckhaus.com